



BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Ontmoetingen rond
Digitale Technologie
7 & 14 juni 2022

VERSLAG VAN DE GESPREKKEN
EN CO-CREATIES





INHOUDSOPGAVE

Executive summary	3
Inleiding	4
Methode	5
<u>1. DE DATA GOVERNANCE ACT</u>	8
Data-altruïsme	12
Neutrale databemiddelaars	12
Europese dataruimten	12
<u>2. CO-CREATIESESSIES DIRECTEUREN-GENERAAL EN DESKUNDIGEN VAN DE BESTUREN</u>	13
Persoonsgegevens en DGA	14
Intellectuele eigendomsrechten	17
Organisatie	18
Innovatie	20
<u>3. VOLGENDE STAPPEN</u>	22
<u>4. INTERVIEW MET HET GEWESTELIJK DATA GOVERNANCE OFFICE</u>	24
Foto's	27
Bedankingen	32



EXECUTIVE SUMMARY

De Ontmoetingen rond Digitale Technologie maken deel uit van de gewestelijke governance inzake informatietechnologieën en hebben tot doel een inspirerende blik te werpen op de belangrijkste uitdagingen op het gebied van digitalisering en de gevolgen daarvan voor het veranderingsproces, waaronder de digitale transitie.

Het thema van het evenement in juni was de *Data Governance Act* (DGA), een Europese verordening over data governance, die op 24 september 2023 in de hele Europese Unie van kracht wordt.

Rond dit thema werden twee specifieke momenten georganiseerd: op 7 juni met vooraanstaande ambtenaren uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en op 14 juni met datadeskundigen uit verschillende Brusselse overheidsadministraties. De twee groepen bepaalden de mogelijke concrete kansen en risico's van deze DGA voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Aan de hand van de *Data Governance Act* wil de Europese Commissie binnen de Unie meer gegevens beschikbaar stellen en het vertrouwen in gegevensverstrekkers versterken. Ze wil op termijn binnen Europa een datamarkt creëren waarbij alle soorten gegevens vrij uitgewisseld kunnen worden tussen verschillende actoren. De DGA creëert het kader dat deze ambities helpt te realiseren.

De speerpunten van de verordening zijn: het hergebruik van overheidsdata vergemakkelijken, verplichtingen voor gegevensverstrekkers vastleggen, het delen van gegevens 'voor het algemeen belang' vergemakkelijken en een 'Europese Raad voor Data-Innovatie' oprichten.

De belangrijkste nieuwe concepten van de DGA zijn: data-altruïsme, neutrale gegevensbemiddelaars, Europese dataruimten.

De rondetafelgesprekken met de leidend ambtenaren hebben geleid tot de volgende vaststellingen:

- › De administraties moeten de bestaande backoffice-oplossingen reorganiseren;
- › Een neutrale organisatie moet zorgen voor de coördinatie en een duidelijk kader bieden voor intellectuele eigendom;
- › Het Gewest moet een duidelijk licentiebeleid definiëren voor al zijn producten (gegevens, reporting, hergebruik);

De rondetafelgesprekken met de deskundigen hebben geleid tot de volgende vaststellingen:

- › De uitrol van de DGA in het Brussels Gewest gebeurt in overleg met de bestaande lopende projecten w.o. het Wetboek Gegevensbeheer en het Gewestelijke Data Office;
- › De organisaties moeten in hun digitale transformatie de datacultuur omarmen
- › Elke organisatie heeft gelijkaardige behoeften: het is relevant om samen te werken (synergieën) en zich te inspireren op de datastructuurmodellen van andere overheden teneinde de relevante modellen te hergebruiken.

De conclusies van deze beleidsnota zullen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest begeleiden in zijn streven om een centrale rol te spelen in het gegevensbeleid en deze gegevens te integreren in de Brusselse herstelprojecten. Deze conclusies hebben betrekking op zes prioriteiten: het delen van informatie, richtsnoeren inzake intellectuele eigendom, het inhuren van gespecialiseerde deskundigen, het begrip altruïstische toestemming, de kwaliteit van de gegevens en de aanwijzing van een "competent body" (bevoegde instantie).



INLEIDING

Dit beleidsdocument is volledig gewijd aan de Ontmoeting rond Digitale Technologie van juni 2022 die draaide rond de Europese Digital Governance Act (DGA) en de concrete gevolgen daarvan voor de besturen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Deze tekst is een trouw verslag van de besprekingen en co-creaties die plaatsvonden op 7 en 14 juni 2022, de twee sleutelmomenten van deze samenkomst. U kunt deze tekst zien als een 'instant barometer' en inspiratiebron om dit thema te ontdekken of verder uit te diepen.

De *Digital Governance Act* werd gepubliceerd op 3 juni 2022 en is in werking getreden op 23 juni 2022, met volledige toepassing vanaf 24 september 2023. Hoewel het bij gegevens oorspronkelijk om een louter technische kwestie ging, zijn ze vandaag een belangrijk beleidsthema geworden. Gegevens beheren en verwerken maakt immers volwaardig deel uit van de legitimiteit en de transparantie van een democratische staat en roept tal van politieke en strategische vragen op.

Dit beleidsdocument levert een bijdrage aan de discussie rond het belang van gegevens en innovatie met als richtlijn een Digital Governance Act die bedrijven en burgers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kan helpen het potentieel van die gegevens ten volle te benutten.



METHODE

De Ontmoetingen rond Digitale Technologie: de ideale samenkomst om inspiratie op te snuiven en co-creatie in de hand te werken

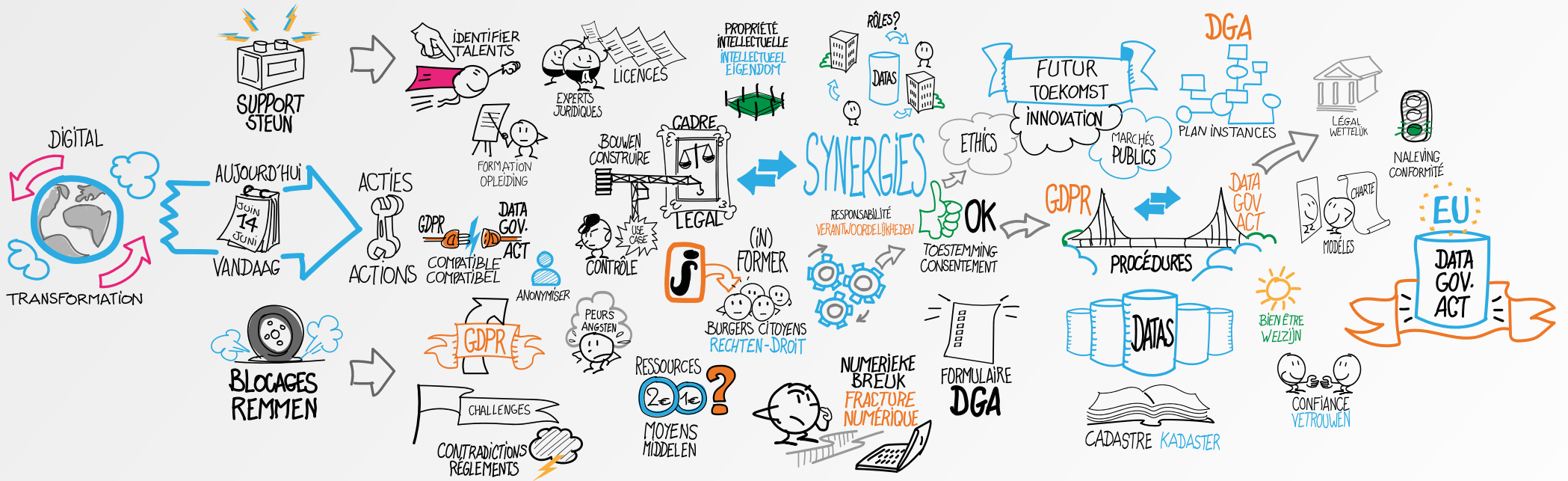
In het kader van de regeringsnota van 18 maart 2021 m.b.t. de nieuwe governance in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest leidt de minister belast met Digitalisering vier keer per jaar Ontmoetingen rond Digitale Technologie (officiële benaming “Stuurcomité rond digitale en informatietechnologieën) en vertrouwt hij de organisatie ervan toe aan Paradigm. Deze bijeenkomsten zijn bedoeld om de belangrijkste uitdagingen voor het Brussels Gewest op het gebied van digitalisering in kaart te brengen en geven aanleiding tot initiatieven om de digitale dienstverlening van de gewestelijke instellingen te bevorderen en te verbeteren. De Ontmoetingen rond Digitale Technologie zijn opgezet als werksessies, een plaats voor het delen en bespreken van de globale en transversale aspecten van de digitale transformatie van onze Brusselse besturen; de deelnemers denken er na over strategische aanbevelingen ter attentie van de overheden. Afhankelijk van de geuite prioriteiten kunnen deze samenkomsten ook leiden tot de oprichting van werkcomités over specifieke thema’s of tot het opstellen van Brusselse omzendbrieven.

Als leden van het Gewestelijk IT-Governance Comité (Steerco) worden de leidende ambtenaren van de Brusselse openbare besturen met het grootste IT-budget uitgenodigd. Het gaat om de volgende organisaties: Actiris, Leefmilieu Brussel, Brussel Fiscaliteit, Bruxelles Formation, Net Brussel, Paradigm, parking.brussels, de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel, de COCOF en de MIVB. Brussel Plaatselijke Besturen en easy.brussels, waarnemers bij het Steerco, worden tevens uitgenodigd.

Deskundigen uit de academische wereld en uit de privé- en overheidssector kunnen worden toegevoegd om inspiratie te geven voor de uitwisseling van ideeën.

Deze tweede editie van de Ontmoetingen rond Digitale Technologie, rond het thema van de Europese Digital Governance Act (DGA), heeft zich in twee fasen afgespeeld:

- › De Ontmoeting van 7 juni 2022, met leidende ambtenaren van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, schetste het kader van de DGA in plenaire sessie en analyseerde vervolgens vier concrete sub-thema’s aan de hand van co-creatiesessies.
- › De workshop van 14 juni bracht deskundigen samen in opdracht van de leiders van de Brusselse besturen die het centrale thema en vijf sub-thema’s hebben ontleed tijdens een reeks constructieve co-creatiesessies.



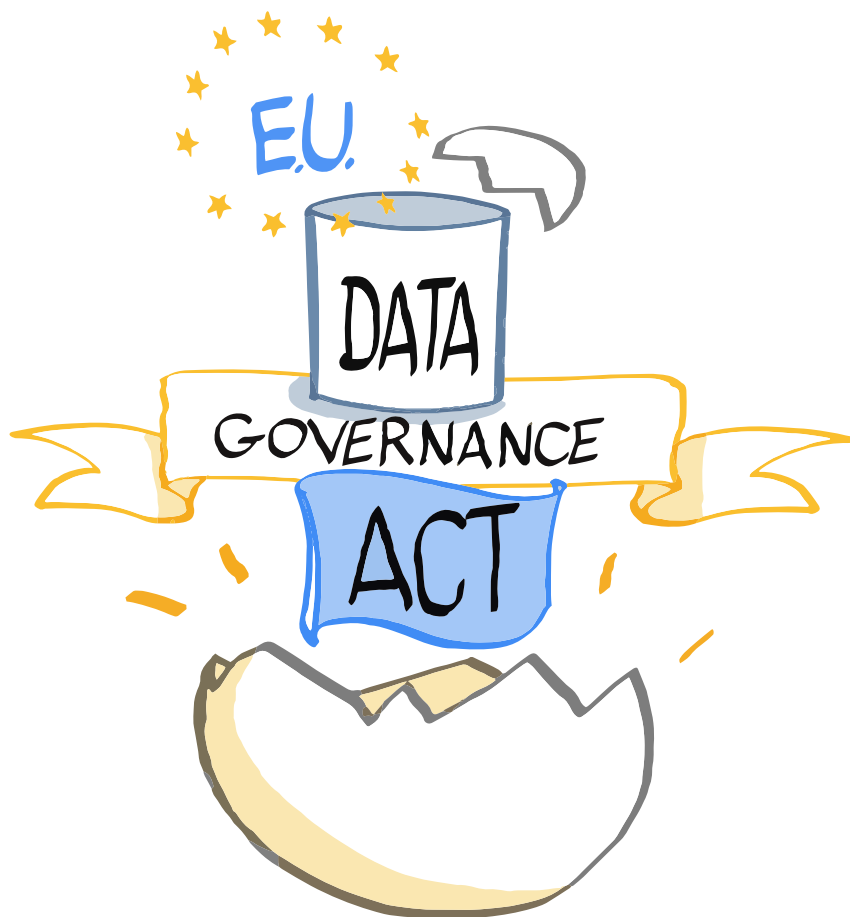




1.

DE DATA GOVERNANCE ACT





De Data Governance Act (DGA) is een Europese verordening over datagovernance.¹ Ze zal in werking treden in de hele Europese Unie (EU), met inbegrip van het Brussels Gewest, op 24 september 2023.

Deze nieuwe verordening is onderdeel van een strategisch beleidsplan om de EU een concurrentievoordeel te geven in een data-gedreven maatschappij en tegelijkertijd de welvaart en het welzijn in Europa te vergroten. De Commissie heeft binnen het kader van haar Europese datastrategie naast de *Data Governance Act* ook de Digital Markets Act en de Data Act opgenomen.

De Europese Commissie wil binnen de Unie meer gegevens beschikbaar stellen en het vertrouwen in gegevensverstrekkers versterken. Ze wil op termijn binnen Europa een datamarkt creëren waarbij alle soorten gegevens vrij uitgewisseld kunnen worden tussen verschillende actoren. De *Data Governance Act* creëert het kader dat deze ambities helpt te realiseren door een ecosysteem te bouwen dat het delen - onderworpen aan de rechten van derden - van gegevens in het bezit van de overheidssector bevordert. Hiermee wordt dus volop ingezet op het potentieel van gegevens ten voordele van alle Europese burgers en bedrijven.

¹ Referentie: Verordening (EU) 2022/868 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2022 betreffende Europese datagovernance en tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1724 (datagovernanceverordening):<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj>



De speerpunten van de verordening, die verder in het document uitvoerig worden beschreven, zijn:

1. Het hergebruik van (beschermde) overheidsinformatie faciliteren door technische en andere hindernissen weg te nemen: het gaat om gegevens met bepaalde rechten, zoals vertrouwelijke bedrijfsinformatie of persoonsgegevens, of om vertrouwelijke cijfergegevens;
2. Verplichtingen voor gegevensverstrekkers vastleggen en een alternatief bieden voor de huidige business-modellen;
3. Gegevens 'op altruïstische wijze' delen; het moet makkelijk worden voor organisaties of burgers om gegevens 'voor het algemeen belang' te delen;
4. Een 'Europese Raad voor Data-Innovatie' oprichten: deze groep van deskundigen ziet toe op het gebruik van de verordening in de EU en adviseert rond o.a. interoperabiliteit (bv. governance rond technische standaarden); elke lidstaat gaat ook een officieel informatiepunt inrichten met een coördinerende rol rond het delen van informatie.

De DGA legt criteria op voor verschillende niveaus: de bestaansvoorwaarden van het door de verordening gestelde ecosysteem moeten de burger ertoe aanzetten zijn gegevens op vrijwillige wijze te delen. Hetzelfde geldt voor de ontvangst van gegevens door bedrijven. De verstrekking van deze gegevens in het algemeen belang wordt aldus vergemakkelijkt, terwijl de partijen volledige controle over hun gegevens behouden.

Bepaalde specifieke gegevens vallen hier niet onder, zoals Open data of gegevens i.v.m. 'staatsgeheimen / staatsveiligheid'. Hoofdstuk II artikel 5 van de DGA verwijst duidelijk naar de noodzaak van een bevoegd orgaan om hergebruik van gegevenscategorieën te verlenen/te weigeren en naar de oprichting van één informatiepunt dat bevoegd is om verzoeken tot informatie of verzoeken tot hergebruik van gegevens in ontvangst te nemen. Waar de AVG de verantwoordelijkheid voor de keuze van de rechtsgrondslag (toestemming of niet) en de informatievermeldingen aan de hergebruikers van de gegevens overliet, is dat in de DGA niet meer het geval: "Het openbaar lichaam moet in staat zijn de resultaten van de door de hergebruiker uitgevoerde gegevensverwerking te controleren en behoudt zich het recht voor om het gebruik van de resultaten te verbieden als die informatie bevatten die de rechten en belangen van derden in gevaar brengen."

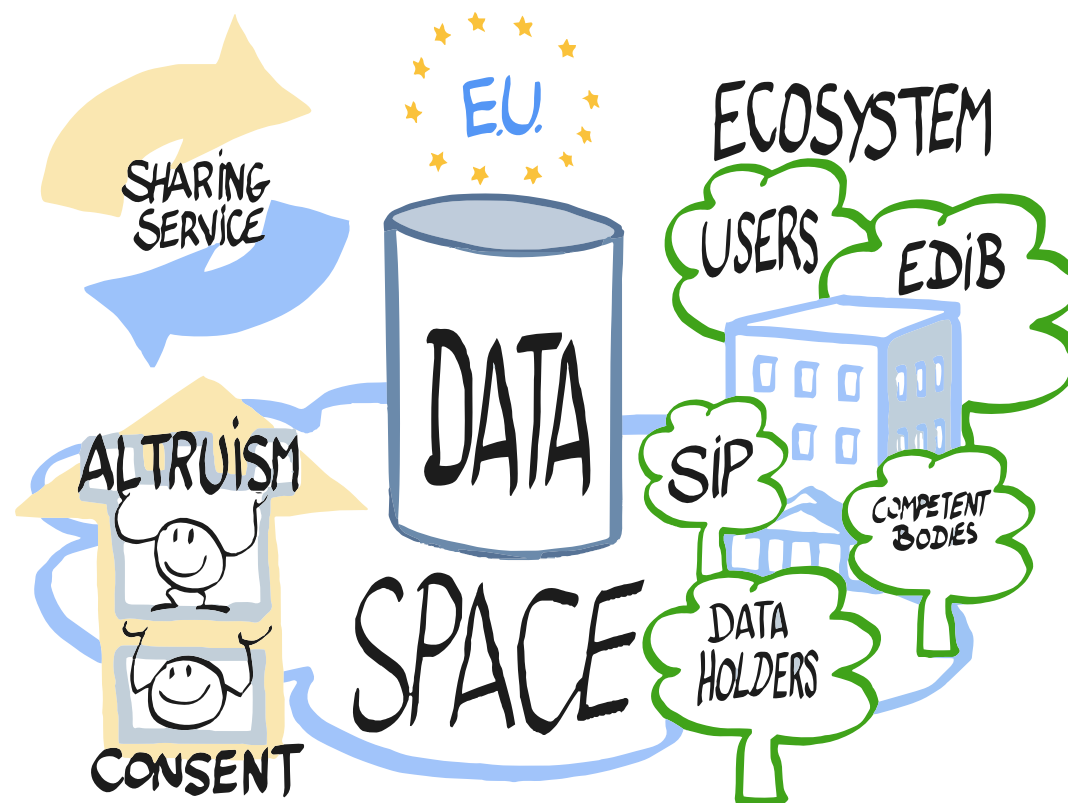
In de praktijk zou de uitvoering van de DGA ontwikkelingen in talrijke sectoren moeten stimuleren. Ze biedt bijvoorbeeld nieuwe businessopportuniteiten aan bedrijven binnen de EU omdat ze makkelijk toegang krijgen tot de gegevens van de verschillende lidstaten. Bedrijven kunnen zo gegevens goedkoper verwerven, integreren en verwerken waardoor ze sneller nieuwe diensten en producten op de markt kunnen brengen. Ook de gezondheidszorg profiteert hiervan: Europese burgers met een zeldzame of chronische ziekte kunnen bijvoorbeeld vrijwillig hun gegevens delen voor onderzoek naar geneesmiddelen voor andere ziekten.

Vanuit deze verschillende standpunten dient er evenwel rekening te worden gehouden met één aandachtspunt: de door de DGA beschreven governance heeft alleen betrekking op het delen van gegevens. Niet alle aspecten van het verzamelen van gegevens of het einde van de levenscyclus ervan komen in de tekst aan bod.



De DGA voert tevens nieuwe concepten in die veel aandacht verdienen:

- › het principe van data-altruïsme,
- › neutrale gegevensbemiddelaars,
- › de link met andere projecten uit de Europese digitale strategie, zoals de Europese dataruimten.





1. Data-altruïsme

Data-altruïsme betekent dat burgers en bedrijven hun gegevens vrijwillig delen in een veilige omgeving. Die gegevens mogen niet worden gebruikt voor andere doeleinden dan het algemeen belang en het zal niet mogelijk zijn er voordeel uit te halen, bijvoorbeeld via doorverkoop.

Organisaties die gegevens willen verzamelen voor doeleinden van algemeen belang kunnen zich laten opnemen in een nationaal register van organisaties die gewettigd zijn op het gebied van data-altruïsme. Deze geregistreerde organisaties zullen in de hele EU worden erkend en moeten aan een aantal voorwaarden voldoen om te kunnen genieten van deze referentie.

2. Neutrale databemiddelaars

De Commissie hoopt het vertrouwen in datagebruik in de EU te vergroten door neutrale bemiddelaars in te zetten die helpen met gegevensbeheer en tegelijkertijd de privacy van de betrokkenen beschermen.

Deze tussenpersonen, ook wel databemiddelaars genoemd, mogen gegevens niet op eigen initiatief uitwisselen en moeten voldoen aan strikte eisen om hun neutraliteit te garanderen. Hiermee treden zij op als neutrale partij die gegevenshouders en gegevensgebruikers met elkaar verbindt. Bemiddelaars die van plan zijn om zulke diensten aan te bieden zullen dit op grond van de verordening rond gegevensbeheer bij de bevoegde overheidsinstantie moeten melden. Deze overheidsinstanties zullen toezicht houden op de naleving van de regels omtrent het verstrekken van neutrale bemiddelingsdiensten. Een voorbeeld van een neutrale databemiddelaar is het Vlaams Datanutsbedrijf.²

² <https://www.vlaanderen.be/digitaal-vlaanderen/het-vlaams-datanutsbedrijf>

3. Europese dataruimten

Met de nieuwe regels uit de verordening worden grote hoeveelheden gegevens opgeslagen in Europese gegevensruimten verdeeld over de volgende domeinen: Green Deal, mobiliteit, vaardigheden, beveiligde gegevensruimte voor innovatie, taal, Smart Communities, gezondheid, industrie, financiële diensten, cultureel erfgoed, landbouw, zorg, overheidsaankopen, toerisme, media. Ze dragen zo bijvoorbeeld bij tot de groene transitie door een beter beheer van het energieverbruik en tot een betere openbare dienstverlening.

Deze gegevensruimten moeten ervoor zorgen dat gegevens afkomstig uit de hele EU, zowel van overheden als van bedrijven, op een betrouwbare en betaalbare wijze kunnen worden uitgewisseld. Ze bieden tevens een alternatief voor de datadiensten van grote tech-platformen buiten de EU, zoals die rond gezondheidsgegevens.³

³ https://health.ec.europa.eu/ehealth-digital-health-and-care/european-health-data-space_nl



2.

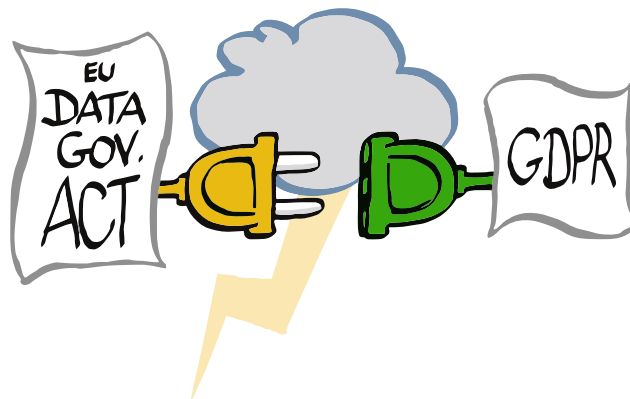
CO-CREATIESESSIES
LEIDENDE
AMBTENAREN EN
DESKUNDIGEN



Ter herinnering, de Ontmoeting rond Digitale Technologie van juni 2022 werd in twee delen georganiseerd: presentaties door specialisten terzake waarin verschillende standpunten werden uiteengezet, en rondetafelgesprekken met de genodigden, vervolgens een workshop voorbehouden aan de Data Protection Officers, of gelijkgestelden, in opdracht van hun directeuren-generaal. Op 07 juni bogen de leidende ambtenaren zich over de sterktes en zwaktes van het Brussels Gewest op het gebied van gegevens. De deskundigen hebben op 14 juni samen een plan uitgewerkt waarin de grote stappen worden toegelicht om de DGA in de toekomst optimaal te integreren.

Hieronder de verschillende thema's die door deze twee groepen werden geanalyseerd en besproken:

Thema 1: Persoonsgegevens en DGA



Uitwisselingen onder leidende ambtenaren

De uitwisselingen tussen directeuren-generaal benadrukten het cruciale belang van het begrip van de DGA door besturen en burgers. Hieruit rezen verschillende vragen:

- › Hoe kunnen besturen de burgers duidelijk om toestemming vragen voor het delen met een derde partij voor doeleinden van algemeen belang?
- › Hoe zal dit in zijn werk gaan (op basis van het door de Commissie geformuleerde model van 'consent capture'), en met welke middelen?
- › Hoe kunnen we de kennis van de instellingen over hun eigen gegevens ontwikkelen: hoe moeten we deze gegevens beheren, anonimiseren, hoe kunnen we registers aanleggen om ze makkelijker te delen?
- › Hoe kunnen we complementariteit vinden tussen de verschillende wetgevingen met betrekking tot gegevens (AVG, open data,...) terwijl er tegenstrijdigheden zijn over bepaalde beginselen, zelfs in hun essentie? Om een voorbeeld te geven: er bestaan tegenstrijdigheden tussen de altruïstische toestemming in de context van de DGA voor doeleinden van algemeen belang en de toestemming die we al kennen in het kader van de AVG, die strenger is en bestemd voor specifieke doeleinden.



Deze overwegingen hebben geleid tot de vaststelling van nieuwe behoeften:

- › De besturen moeten beschikken over de nodige instrumenten rond 'toestemming', met name inzake altruïstische toestemming.
- › Burgers en bedrijven moeten kennis kunnen nemen van de praktische aspecten rond de nieuwe wetgeving.
- › De besturen dienen te beschikken over voldoende beschikbare middelen om de wet na te leven.
- › De besturen moeten de bestaande backoffice-oplossingen reorganiseren en een organisatie in functionele silo's nastreven om op coherente wijze en binnen de gestelde termijnen alle mogelijke vragen te kunnen beantwoorden.
- › De besturen moeten het grote publiek breed informeren over de precieze betekenis van 'geïnformeerde toestemming' bij het delen van bepaalde gegevens, wat een grote uitdaging wordt.
- › De besturen moeten intern beschikken over voldoende capaciteit en organisatorische middelen om naast een ander project dat middelen vereist, zoals het gewestelijk CRM, ook nog parallel een nieuw project rond de DGA op te zetten. Het gaat daar om een cruciaal aandachtspunt dat de beheercapaciteit van het Gewest in vraag stelt.

Uitwisselingen onder deskundigen

De uitwisselingen onder deskundigen brachten verschillende aspecten aan het licht:

- › Het risico bestaat dat persoons- en niet-persoonsgegevens worden vermengd, met een algemene verschuiving in de gegevensverwerking: alle gegevens worden op dezelfde manier verwerkt.
- › Een duidelijke afbakening van de rollen en verantwoordelijkheden op het niveau van de DGA dient bij voorrang te worden vastgelegd. De instellingen, en in het bijzonder Paradigm, moeten zich positioneren in dit nieuwe gegevens ecosysteem: welke rol en welke verantwoordelijkheid willen/kunnen deze besturen op zich nemen, bijvoorbeeld met betrekking tot het beheer van de toestemming (organisatie van de in te zetten middelen).
- › Het begrip 'toestemming' in de zin van de DGA moet worden gedefinieerd daar deze term ruimer wordt opgevat dan die in het huidige kader van de AVG. Er dient te worden gezorgd voor een evenwicht tussen overheid en burgers, om te voorkomen dat de ene de overhand krijgt. Toestemming is namelijk geen natuurlijke rechtsgrondslag voor instellingen waarvan de opdrachten bij wet zijn toegewezen. Er bestaat een averechts risico dat toestemming systematisch voor alle verwerkingen wordt gebruikt.



- › Er moeten structurele middelen worden vrijgemaakt om deze tekst te kunnen dragen, zodat hij kan worden verwezenlijkt. In het kader van het delen van persoonsgegevens zijn immers tools en technologieën voor anonimisering/pseudonimisering nodig. Anonimisering vergt een hoge mate van deskundigheid en controle (wat betreft de robuustheid ervan). Men dient ook de middelen in te zetten om zowel de directie van de instellingen als het operationele personeel dat met deze wetgeving te maken krijgt, te informeren over de werking van de DGA. Materialisering van de DGA houdt in dat er budgetten moeten worden voorzien om deze middelen voor structurele materialisering op lange termijn te creëren (geen 'one shot').
- › De DGA bevat geen verplichting tot delen op de datum van inwerkingtreding van de tekst, maar wel een kader en een stimulans tot delen, d.w.z. 'open door ontwerp en door standaardinstellingen'. Dit beginsel strookt met het gewestelijk beginsel van 'delen door standaardinstellingen' tussen de besturen dat werd vastgesteld in het gewestelijk framework voor datagovernance. Het is dan ook begrijpelijk dat de verwezenlijking van de DGA de nodige tijd mag vergen om de gegevensdeling in het Brussels Gewest naar behoren te implementeren, en dit in overleg met de projecten in ontwikkeling zoals het Wetboek Gegevensbeheer of het Regional Data Office.

- › Compliance by design: de DGA compliceert de wettelijke tradities van de overheidssector; het zal noodzakelijk zijn om te analyseren waar onze wettelijke verantwoordelijkheden liggen om de natuurlijke of morele burger te respecteren, en dit volgens de beginselen van de rechtsstaat.
- › Het toekomstige gegevenswetboek lijkt het juiste kader te zijn om DPO's en andere deskundigen in besturen in staat te stellen deze wet met vertrouwen uit te rollen.

“Voor het gemotiveerde team van DPO's binnen de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel is een stap-voor-stap uitrol de juiste keuze. Een Big Bang-aanpak is met zo'n complexe materie geen goed idee.”

JULIE FISZMAN, AD GOB

“Data, hoe complex en multidimensionaal ook, vormen een uitstekende basis voor een betere dienstverlening.”

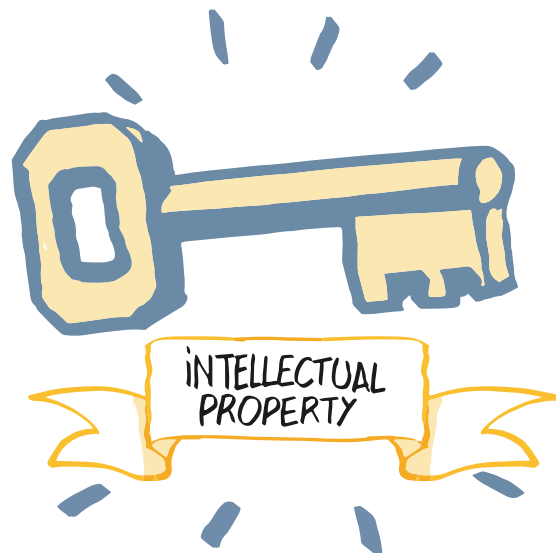
ANTÓNIO BIASON, LEGAL AND POLICY OFFICER -
DATA POLICY AND INNOVATION - AD CNECT -
EUROPESE COMMISSIE

“Actieve en geïnformeerde toestemming (informed consent) zet een zekere druk op de relatie tussen de burger en de overheid. Het moet zeker geen krachtmeting worden!”

LAURA CERRATO, DPO PARADIGM



Thema 2 : Intellectuele eigendomsrechten



Uitwisselingen onder leidende ambtenaren

Wat de intellectuele eigendom betreft, blijkt dat met de DGA heel wat zaken moeten worden geïmplementeerd en samenwerkingsverbanden moeten worden opgezet: het gaat onder meer om de opheldering van het begrip gegeven, om de verduidelijking van het delingsproces en de betrokken actoren. De vraag zal zijn welke gegevens kunnen worden gedeeld.

De aandachtspunten werden door de directeuren-generaal als volgt geformuleerd:

- › Het Gewest moet zijn deskundigheid inzake beheer van intellectuele eigendomsrechten ontwikkelen om de mogelijke angst tegen te gaan die de gegevensuitwisseling kan teweegbrengen.
- › Een overkoepelende en coördinerende organisatie moet een duidelijk kader inzake intellectuele eigendom uitzetten.
- › De besturen moeten nieuwe juridische reflexen vaststellen en aannemen.
- › Het Gewest moet een duidelijk licentiebeleid definiëren voor zijn producten (gegevens, reporting, hergebruik).

Uitwisselingen onder deskundigen

De deskundigen hebben gewezen op nieuwe behoeften:

- › De besturen moeten hun kennis op het gebied van intellectuele eigendom ontwikkelen om de mogelijke angst tegen te gaan die te wijten is aan gegevensdeling buiten het kader van de AVG en om deze te kunnen organiseren in overeenstemming met verwante geldende regelgevingen.



- › De verschillende rechten, zoals auteursrechten, beeldrechten, databankrechten, enz. moeten worden verduidelijkt om ervoor te zorgen dat zij niet in strijd zijn met de DGA.
- › De besturen zullen specifieke profielen moeten aanwerven die in staat zijn nieuwe instrumenten te creëren om de intellectuele eigendom van gegevens te beheren.
- › De besturen moeten hun standpunt over de te ontwikkelen licenties voor openbare gegevens (royalty-free/te beschermen) bevestigen, met andere woorden het gegevensclassificatiemodel verrijken (dat vaak alleen maar hoeft te worden gecreëerd) om deze specifieke dimensie van het delen in het kader van de DGA te integreren.
- › De besturen moeten de DPO, IT, CISO, "IP-manager", interne controleur, projectmanager, enz. nauw laten samenwerken.

“De open science/open data beweging rond het delen van onderzoeksresultaten heeft heel wat in beweging gebracht. De DGA biedt ook kansen voor meer uitwisseling en waardecreatie.”

STEFAN SONCK THIEBAUT, DG INNOVIRIS

Thema 3 : Organisatie



De transformatie van de manier van werken vergt tijd en motivatie. Bovendien zal het nodig zijn een cel van opgeleide personen op te richten en de samenwerking met de federale regering en de verschillende bestuursniveaus (gewestelijk, gemeenschaps-, gemeentelijk, federaal, Europees) te garanderen.

Het openbaar lichaam wordt geconfronteerd met een aantal verplichtingen om te zorgen voor de anonimisering van gegevens, de toegang op afstand tot gegevens in een beveiligde omgeving of zelfs het verkrijgen van toestemming van de betrokkenen en/of de machtiging van de gegevenshouders wier rechten en belangen door dit hergebruik kunnen worden geschaad.



Uitwisselingen onder leidende ambtenaren

De uitdagingen wat de organisatie betreft zijn de volgende:

- › Hoe krijgen we binnen de instelling de talenten om deze verandering te begeleiden? Hoe rekruteren we deze specifieke profielen die de link leggen tussen Legal en IT?
- › Hoe nemen we de juiste beslissingen en hoe volgen we de opgelegde timing met een drukke agenda voor de boeg?
- › Binnen het Gewest is de digitale maturiteit niet gelijk: hoe kunnen we de organisaties op snelheid te brengen?

De twee eerste door de DGA vastgestelde rollen zijn die van tussenpersonen tussen de gegevenshouders (rechtspersonen) of de betrokkenen (individuen) en de potentiële gebruikers van deze gegevens. Het gaat bijvoorbeeld over diensten van uitwisselingsplatforms of databanken die de uitwisseling of het gezamenlijk gebruik van gegevens mogelijk maken.

De DGA legt ook een reeks beginselen vast en wijst een reeks actoren aan om dit ecosysteem voor gegevensuitwisseling te organiseren en te faciliteren. Deze beginselen moeten evenwel nog worden toegepast door elke lidstaat. Het gaat ook over het organiseren van de samenwerking tussen de bestuursniveaus en met de privé-actoren.

Uitwisselingen onder deskundigen

Er zijn heel wat uitdagingen:

- › De besturen moeten concepten als kennis- en **datacultuur** toepassen:
 - er dienen synergieën te worden gecreëerd en de vakgebieden moeten binnen elke organisatie en tussen verschillende organisaties samenwerken,
 - er moet ook arbitrage en controle rond datasets worden ontwikkeld.
- › Het is essentieel ervoor te zorgen **dat de rechten van de burger behouden blijven**: als de burger toestemming heeft gegeven voor de verspreiding van gegevens in een bepaald geval, en indien zijn gegevens opnieuw worden gedeeld, hoe kunnen we dan controleren dat de informatie, de toestemming en alle rechten van de burger zullen volgen doorheen de verschillende mogelijke delingen?
- › De digitale kloof moet binnen de besturen worden gedicht.
- › Er dient een datacultuur te worden ontwikkeld.
- › Er moeten richtsnoeren worden opgesteld om clausules inzake gegevensdeling op te nemen in overheidsopdrachten.
- › Er moet een wettelijk kader worden opgezet voor de verschillende acties die de DGA teweegbrengt: deze uitdaging doet vragen rijzen over de noodzaak van een competentiecentrum en over het feit of deze doelstellingen in 15 maanden kunnen worden bereikt.



Thema 4 : Innovatie



Uitwisselingen onder leidende ambtenaren

Dit thema werd niet behandeld tijdens de co-creatiesessies van 7 juni.

Uitwisselingen onder deskundigen

Wat de kwestie van de DGA en het thema innovatie betreft, hebben de deskundigen de volgende punten besproken:

- › Er dient een kader te worden gecreëerd (wie, wat, hoe) om ervoor te zorgen dat gegevens een bron van welzijn en waarde worden, en om vooringenomenheid te vermijden.
- › De behoeften dienen te worden gedefinieerd op basis van concrete feiten en innoverende *use cases*. Er wordt een hypothese geuit om regelgevingszandbakken te

gebruiken om deze innovaties (kruising van gegevens, enz.) in alle vertrouwen te testen. Er dient tevens een kader te worden voorzien om de uniformering en het gebruik van een reeks elementen te bepalen.

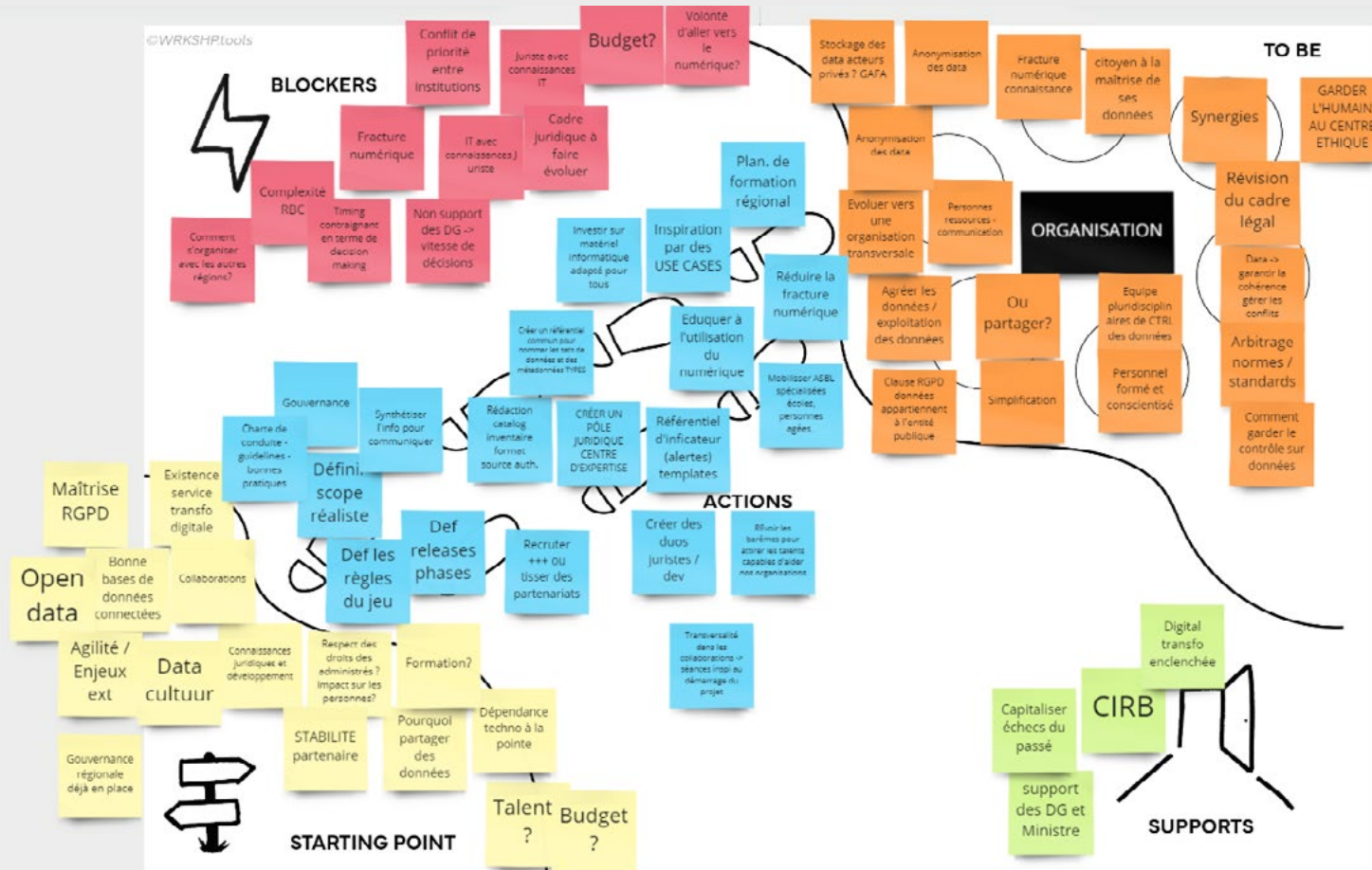
- › De innovatie moet zowel *top down* als *bottom up* kunnen plaatsvinden.
- › Elke instelling gaat gelijkaardige behoeften hebben: het is relevant om samen te werken (synergieën) en de door andere lidstaten en/of instellingen aangenomen datastructuurmodellen in het oog te houden teneinde de relevante modellen te hergebruiken.
- › Er moet een centrum van deskundigen komen dat normen opstelt, zorgt voor interoperabiliteit, toegangsbeheer, begeleiding en uitvoeringsprocedures. Dit centrum zou kunnen worden gekoppeld aan het Europese *innovation board* van de Europese Commissie. In deze zelfde context kan de oprichting van een *datahub* per sector worden overwogen. De meeste deskundigen hebben immers kennis van gegevens op hun gebied, maar niet noodzakelijk op een ander gebied.
- › Elke burger zou toegang moeten hebben tot een kaart of een applicatie “gegevensdonor” voor verschillende doeleinden en dit, in functie van de *datahubs*.

“Gegevens kunnen een bron van welzijn en toegevoegde waarde zijn.”

JENNIFER SALAT, DPO MIVB



Samenvatting van de uitwisselingen van de rondetafelgesprekken onder 'deskundigen' ingedeeld naar uitgangspunt, blokkerende elementen, ondersteuning, te ondernemen acties voor een gewenste organisatie:





3.

VOLGENDE STAPPEN



Deze editie van de Ontmoetingen rond Digitale Technologie heeft de verschillende Brusselse openbare besturen met de neus op de feiten gedrukt over wat hen te wachten staat op het vlak van de DGA. Vandaag staat het volledige beeld uiteraard nog niet op punt. De volgende aanbevelingen dienen om actie te nemen op beleidsniveau, zodat het Brussels Gewest niet alleen conform is in het najaar van 2023, maar ook bewust de kaart trekt van een data-gedreven overheid.

De beleidsmakers zullen beslissingen moeten nemen over het uitrolprogramma van deze tekst. Overigens zou de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een omzendbrief over de implementering van deze *Data Governance Act* kunnen opstellen en een actieplan rond deze thema's opzetten.

1. Informatiedeling

Gezien de agenda voor de implementering van de DGA is het van essentieel belang dat de openbare besturen op transparante wijze leren omgaan met hun gegevens en die ook vrij kunnen uitwisselen met inachtneming van de juiste regels inzake toestemming.

2. Talents

Uit dit thema is gebleken dat er naar aanleiding van de DGA een aanzienlijke behoefte zal zijn aan specialisten zowel op het gebied van beveiliging en anonimisering van technologie als op het vlak van intellectuele eigendom. De besturen moeten zich dus voorbereiden op deze nieuwe behoeften door de nodige middelen vrij te maken voor hun aanwerving.

3. Richtlijnen rond intellectuele eigendom

De regering moet een duidelijk kader vastleggen voor intellectuele eigendom van gegevens die door de overheid worden verwerkt. Standaard clausules op het vlak van intellectuele eigendom voor overheidsopdrachten zijn alvast een stap in de goede richting. De DGA bepaalt immers dat openbare lichamen hun intellectuele eigendomsrechten niet kunnen uitoefenen, hoewel die toegekend zijn uit hoofde van de bescherming sui generis van databanken krachtens richtlijn 96/9/EG⁴.

4. Altruïstische toestemming

Vooraleer een altruïstische toestemming van de burger kan worden gevraagd, moet hij eerst een formulier invullen, waarin hij duidelijk aangeeft welke gegevens met welk type operator mogen worden uitgewisseld. Een mogelijk alternatief voor het formulier is een applicatie. De burger wordt zo een echte 'datadonor'. De Europese Commissie gaat hierover de komende maanden nog verdere instructies geven.

5. Kwaliteit van de gegevens

Om de kwaliteit van de gegevens te bewaken en constant te verbeteren, kunnen we best een beroep doen op een 'datasecretariaat'.

6. Identificatie van het 'competent body' krachtens artikel 7 (Hoofdstuk II) van de DGA.

N.B.: De punten 1, 4, 5 en 6 werden reeds toegevoegd aan het voorstel van "Brusselse code van beheer en data".

⁴ betreffende de rechtsbescherming van databanken



4.

INTERVIEW
MET HET
GEWESTELIJK DATA
GOVERNANCE
OFFICE





Het *Data Governance Office* is een gewestelijke entiteit die tot doel heeft een gewestelijke strategie voor gegevensbeheer te ontwikkelen, te implementeren en te coördineren. Welk standpunt nemen hun deskundigen in over de *Data Governance Act*?

In de context van de DGA werkt dit bureau samen met de Brusselse overheid om een gewestelijk kader voor gegevensbeheer op te zetten en treedt het ook op als consultant voor besturen die zelf (nog) geen eigen data officers hebben.

Wat zijn de hoofdlijnen van een actieplan om de DGA in de komende 15 maanden te implementeren?

Om de *Data Governance Act* en de geest ervan uit te voeren, zullen we op vier hoofdlijnen moeten werken:

- Hoofdlijn 1:** hergebruik van gegevens in het bezit van openbare lichamen aanmoedigen;
- Hoofdlijn 2:** de invoering van een databemiddelingsdienst evalueren;
- Hoofdlijn 3:** een gewestelijk beleid inzake vergoedingen vaststellen;
- Hoofdlijn 4:** exclusieve overeenkomsten met betrekking tot het hergebruik van gegevens in de overheidssector beheren.



Naar welke verplichtingen verwijst u in de DGA-tekst?

In hoofdstuk II artikel 5 is voorzien dat de openbare lichamen de voorwaarden voor het toestaan van hergebruik openbaar moeten maken (hoofdlijn 1), waarbij ze er onder meer op toezien dat deze niet-discriminerend, evenredig en objectief gerechtvaardigd zijn, om zo elke belemmering voor het hergebruik van de gegevens weg te nemen.

De voorwaarden voor hergebruik van beschermde gegevens in het bezit van openbare lichamen moeten het bovendien mogelijk maken de rechten van derden die deze bescherming genieten, te eerbiedigen.

In Hoofdstuk II artikel 9.1 en Hoofdstuk III artikel 10 van de DGA (hoofdlijn 2) lezen we de juridische en technische voorwaarden waarin de openbare lichamen kunnen toestemmen voor het hergebruik van dergelijke beschermde gegevens. Openbare lichamen zullen ook verantwoordelijk zijn voor de vaststelling van de modaliteiten voor de doorgifte van deze gegevens, een proces dat zal plaatsvinden via speciale infrastructuren (bemiddelingsdiensten).

Voor de vergoedingen (hoofdlijn 3) geeft artikel 6 Hoofdstuk II aan dat openbare lichamen de voorwaarden voor hergebruik kunnen regelen en ervoor moeten zorgen dat persoonsgegevens naar behoren worden geanonimiseerd en dat vertrouwelijke gegevens vóór hergebruik worden gewijzigd, geaggregeerd of verwerkt. Vergoedingen worden immers toegestaan op voorwaarde dat ze niet-discriminerend, evenredig en objectief gerechtvaardigd zijn en dat ze niet concurrentiebeperkend zijn. De vergoedingen worden afgeleid van de kosten voor de verwerking van verzoeken tot hergebruik van de gegevenscategorieën waarvan de beschrijving en de methode voor de berekening vooraf moeten worden gepubliceerd.

Tot slot, wat betreft het beheer van exclusieve overeenkomsten in de overheidssector (hoofdlijn 4), verbiedt artikel 4 Hoofdstuk II exclusieve overeenkomsten of andere praktijken met betrekking tot het hergebruik van deze gegevens. Zo worden alle overeenkomsten verboden “waarbij exclusieve rechten worden toegekend of die tot doel of gevolg hebben dergelijke exclusieve rechten toe te kennen of de beschikbaarheid van gegevens te beperken” met uitzondering van de overeenkomsten waarvoor het exclusieve recht van hergebruik van gegevens nodig zou zijn voor de verlening van een dienst of de levering van een product in het algemeen belang.

Heeft u concrete stappen vastgesteld die met betrekking tot deze hoofdlijnen op gewestelijk niveau moeten worden ondernomen?

Voor het hergebruik (hoofdlijn 1) kan het werk worden geïntegreerd in bestaande acties (gegevenscatalogus, gegevensidentificatie, gegevensbeheer).

Voor de bemiddeling (hoofdlijn 2) moeten de modaliteiten van doorgifte van gegevens voor de bemiddelingsdiensten worden vastgelegd en op langere termijn moeten deze bemiddelingsdiensten rechtstreeks toegang krijgen tot de gegevens.

Wat de vergoedingen betreft (hoofdlijn 3) moet een gewestelijke aanpak worden vastgesteld inzake kostenberekening voor de verwerking van verzoeken tot hergebruik van de gegevenscategorieën waarvan de beschrijving en de methode voor de berekening vooraf moeten worden gepubliceerd.

En tot slot voor de exclusieve overeenkomsten in de overheidssector (hoofdlijn 4) moeten deze exclusieve overeenkomsten in kaart worden gebracht en moet er een risicoanalyse worden uitgevoerd.

Bedankt voor deze verduidelijking!

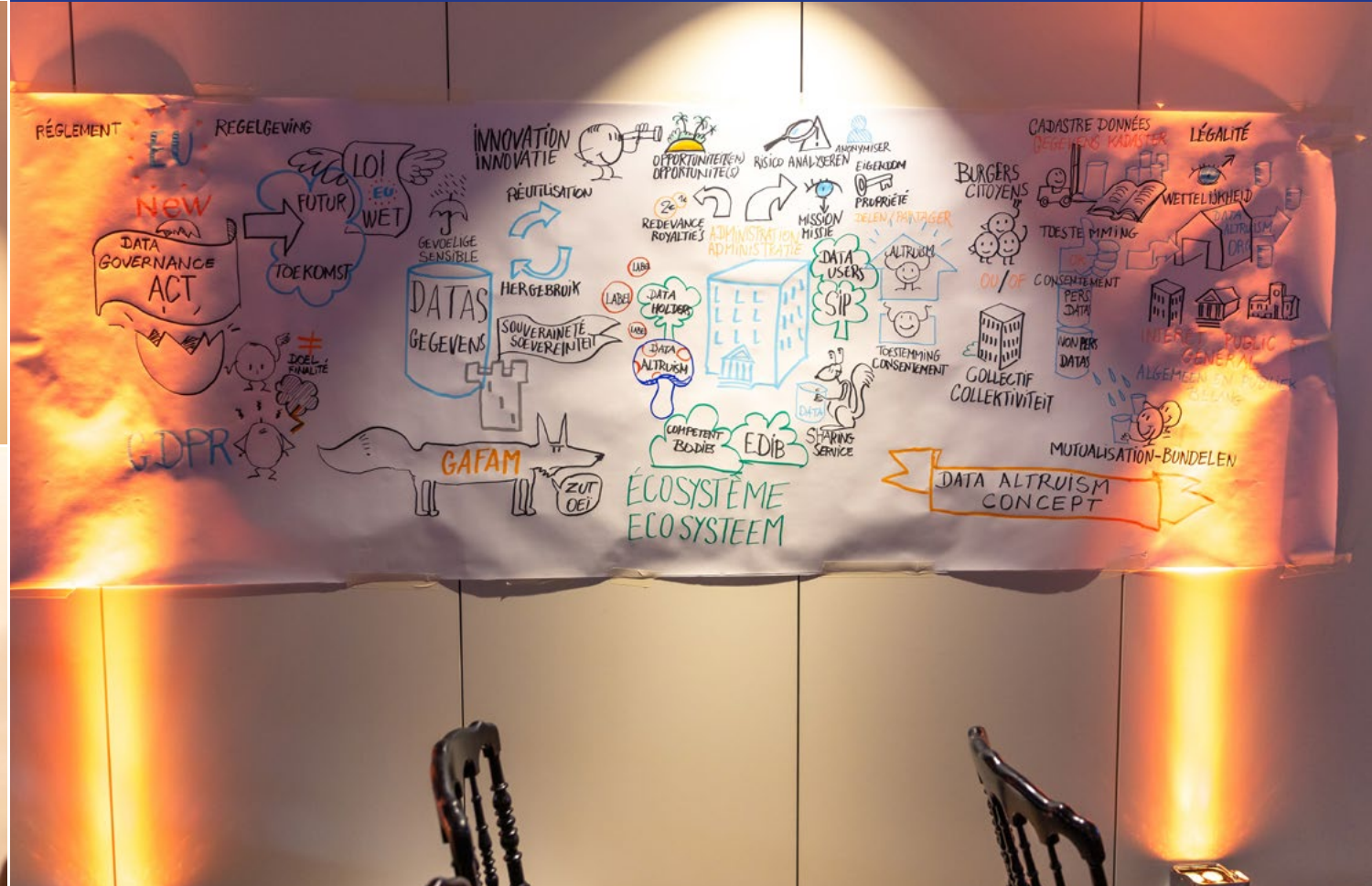


Foto's Ontmoeting rond Digitale Technologie 7 juni





Foto's Ontmoeting rond Digitale Technologie 7 juni





Foto's Ontmoeting rond Digitale Technologie 7 juni



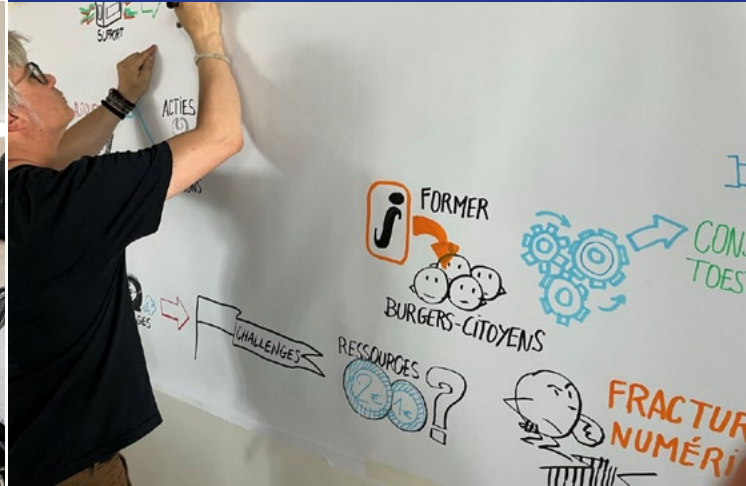


Foto's Ontmoeting rond Digitale Technologie 7 juni





Foto's Ontmoeting rond Digitale Technologie 14 juni





DANKWOORD

Aan Bernard Clerfayt, Brussels minister belast met Digitalisering, en zijn Kabinet

Sprekers:

Prof. Gregory Lewkowicz, ULB
António Biason, Europese Commissie
Frederic Pivetta, Dalberg

AD en vertegenwoordigers van de AD:

Tania Dekens (Iriscare)
Inne Mertens (Sibelga)
Barbara Dewulf (Leefmilieu Brussel)
Olivia P'Tito (Bruxelles Formation)
Julie Fiszman (GOB)
Rochdi Kabhazi (BPB)
Cathy Marcus (easy.brussels)
Nicolas Locoge (Paradigm)
Marc Van den Bossche (Paradigm)
Marnix Tack (Brussels Connect IT)
Stefaan Sonck (Innoviris)
Rob Roemers (Head of Data & Analytics at STIB-MIVB)
Rodolphe D'Udekem (Adviseur strategie & financiering voor vernieuwende KMO's bij hub.brussels)
Line Deblander (IT Manager bij Kanal)

Deskundigen:

Ionela Pintilie (deskundige Paradigm)
Caroline Scoubeau (Perspective)
Violette de Neef (Stad Brussel)
Alessandra Silva Salles (BPV)
Laura Cerrato (deskundige Paradigm)
Anaïs Vanobberghen (deskundige Paradigm)
Isabelle Vincke (Hub Brussels)

Roxanna Droghomir (GOB)
Nicolas de Timmerman (GOB)
Claira Lodor (Brussel Mobiliteit)
Xander De Valkeneer (easy.brussels)
Alexandra Marlier (Sibelga)
Jennifer Salat (MIVB)
Michel Van Raemdonck (deskundige Paradigm)
Philip Potargeant (Facilitator)
Sebastien Popeler (Haven van Brussel)
Tanguy De Lestré (deskundige Paradigm)
Olivier Lefèvre (deskundige Paradigm)
Alain Brisny (Actiris)
Amisi Mbawa (BPV)
Frédéric Motte (CoCOF)
Laurent Katz (GOB)
Philip Ringoir (Iriscare)

Paradigm-team:

Isabelle Bastaits, project manager
Tanguy De Lestré, content lead
Camille-Yasmina Mokeddem, communicatie en organisatie
Tony De Coux, copy
Yves Mathonet, interne sponsor
Sarah Tillous, externe relaties

Facilitatie: Impact Valley

Visuele facilitatie: Blaise Dehon

De Ontmoetingen rond Digitale Technologie
worden georganiseerd door